

TERJES MINNER OM

I den noe rastløse norske førjulstid, med alle innkjøpene av julenøtter og de alt for tilårskomne fikenfruktene, finner vi det fornøytelig at her nede i Italia plukker vi denne frukten rett fra treet i egen hage - og det fullstendig lovlig.

Jeg skriver lovlig - for at innhøstingen av dette litt for søte italiavidunderet ikke må forveksles med barndommens epleslang, som utskielsene i sin tid ble kalt der inne på Ladehalvøyas hageflekker.

Tiden før jul her i Italia opplever vi uten alt for store forberedelser - i ett hvert fall ikke før de siste dagene før høytiden melder sin ankomst. Fullstendig uten snø og herjinger med norske julebord, pyntes de smale gatene her i landsbyen Arrone med høyt hengende dekorasjoner, prydet av stjerner, glitter og elektriske lys. Utenfor de gamle husveggene er det som ved alle årstider, vakkert plantet med blomster i alle farger- det samme langsmed de brulagte, smale gatene og oppe i store, brune keramikkrucker, plassert ved siden av små, dekorative runde bord og grønmalte benker.

Og her i desembersola sitter gamlemor sammen med sin ektemann, mens de i fred og fordragelighet legger siste hånd på julegavene til familiens småroller.

Når det gjelder selve feiringen av Jesu fødsel, blir "den første jul i ett fremmed land" noe annerledes for Arronekatedralens musikanter, enn hva han har vært vant til fra sine mange julehøytider oppe på galleriet i norske kirker.

Forberedelsene innenfor hver menighetskirke er intenst, for glade italienere møter daglig opp med grønnsåpe, kost og brette, for i fellesskap å gjøre rent til Jesusbarnets ankomst.

Pater Don Franco vasker og stryker selv sin prestedrakt foran høytidsdagene og sørger for at han får påfyll av de nødvendige mengder vin og brød fra selveste Biskopens kontor borte i byen Spoleto.

Også katedralens mange korister, krever ekstraøvelser med denne skriblende Maestro, på grunn av høytidsgudstjenestenes krevende og utvidede liturgi.

Julen i Italia begynner ikke før ved Midnattsmessen på selve julekvelden og for fullsatte kirker, såfremt folket har kommet seg hjem fra arbeidet - som heller ikke denne kvelden slutter før ved tjuetiden.

Barna er villig med til kirken, selv om det er midt på natten, men alle har på forhånd fått gledelig melding om at julegavene - ifølge skikk og bruk - ikke blir utlevert før utpå morraskvisten den første Juledag, men da tidsnok til at de også rekker å nå organistens inngangspreludium foran Høytidsmessen klokken elleve.

Jeg kan glede enhver leser av disse linjer med, at min hustrus funderinger når det gjelder julehøytidens italienske mattradisjoner, fikk en god og overraskende slutt, da hun av den vennlige lokale landhandleren ble fortalt, at den viktigste julemiddagen i denne delen av Italia var Baccalao - importert og tillaget av saltet og tørket Klippfisk fra de norske "feskebergan", eller fagmessig produsert tørrfisk fra fiskehjeller langs den norske værharde kysten.

Etter så mange år i taushet, ber skribenten av disse skribleriene herved leseren om å ha forståelse for hans uovervinnelige trang til å få åpne seg med såpass mangfoldige meddelelser:

For med slike stadig oftere erindringsgleder, må skribenten av disse linjer ta seg lov til å bekjenne, at disse baccalaomeddelelsene gir han en utmerket anledning, til å kunne ta seg til rette med noen funderinger og fullt lovlige spekulasjoner, om mulighetene for eventuelle kroppslige intimiteter mellom italiafarende sjøfolk og fastboende medmennesker langs norskekysten. Det gjelder hovedsakelig uoppklarte og forunderlige farskapsforhold i de riktig gamle dager, der oppe på den langstrakte Helgelandskysten.

Disse antydningene fra skribentens side, bunner selvsagt bare ut i helt personlige egenfunderinger, om muligheten for at en eller annen av hans egen gamle slekt der ute ved den klippfiksproduserende kyststripen av Ytternamdalen, på en eller annen måten kan ha hatt nærkontakt med en eller flere kortvokste, korpulente, bredskuldrede, mørkhårede og gestikulerende,

taletrengte, klippfiskimporterende italienere.

Ved årelange selvstudier blant egne slektninger langs Trøndelagskysten, har skribenten med egne øyne kunnet konstatere at flere familiemedlemmers utseende og væremåte, klart og tydelig tilsier at de må ha aner fra hans nåværende bosted nede på det langstrakte støvlandet Italia - med hissigproppen Mussolini, orgelmusikanten Frescobaldi og den korpulente operasangeren med navnet Luciano Pavarotti.

Etter tidligere bare å ha hatt utseendemessige forhold til disposisjon for aktive sammenlikninger, har vår egen tilflytting nedover til Italia, sørget for at besiktigelsene av varmblodige italienernes daglige væremåte, gitt oss enda større sikkerhet i våre påstander, om at de gamle dagers livlige kontakter mellom italienske og nordtrønderske medmennesker der oppe på den forblåste kyststripen, ikke kunne ha vært av bare klippfiskeksporterende art.

Nok om akkurat slike ganske interessante forhold, men i samme slengen må det være naturlig også å nevne alle de flørtende og innsmigrende italienske Baccalaoelskernes uimotståelige virtuose virksomhet ovenfor dette nordlige landets jomfruer, når de av de besøkende italienske sjarmørene - og det allerede ved skipenes ankomst - ble vurdert som noen forfrosne fruentimmere, som til daglig bare var vant til uinteressante oppvarthninger fra like iskalde og skjeggete gubber - iført gule sydvester, nedslitte dongeribukser og digre sjøstøvler.

De forhåpentligvis dårlig oppvarmede kjerringemnene, må ha blitt fullstendig overrumplet av flerfoldige svarthårede og samarbeidsvillige sjarmører fra Middelhavets kyster, skikkelige mannfolk som allerede under Vårherres skaperprosess, var tiltenkt rollen som fremtidige klippfiskoppkjøpere og fabrikkert til å skulle bli sendt oppover til "blavåttlannet" Norge som noen ekstra varmblodige, sprelske og gestikulerende unge menn, som i langmodige og varme ordelag lot kystjomfruan oversvømmes av mer og mindre uforståelige kjærlighetserklæringer - lidenskapelig fremført med minimale lydeffekter.

I skrivende stund ser jeg meg nødt til å bemerke, at når dette ganske alvorlige temaet nå for en gangs skyld er lagt frem, må det være lov til å gå rett på sak i en såpass vågal påstand:

I alle disse svært så mange voksne år har jeg hatt rikelig med muligheter for nøkterne egenbetragtninger og nu og da kommet til, at det en gang i det forrige århundre må ha skjedd en alvorlig kjærlighetsseanse, ett eller annet

stedet der oppe på trøndelagskysten og som må ha resultert i ett bitte lite, livlig norskitaliensk vesen. Tydeligere stedfestet - men allikevel ganske diskret, kan det vel ikke publiseres på annen måte i denne epistel, enn at den nødvendige seansen forut for denne fruktbare hendelsen, mest sannsynlig må ha foregått en eller annen plassen ute på kysten av Ytternamdalen - og akkurat dette på grunn av skribentens slektsforhold med mange fastboende der langt ut mot storhavet.

Italienernes helt spesielle bekjennelse til dette tilflyttede nordboerparet fra Norvegia, var at det viktigste måltidet i løpet av julefeiringen var Baccalaoen - denne velkomponerte retten, laget av vidunderlig klippfisk fra dette landet så langt mot nord. Disse godordene var nok til å sørge for at skribenten for noen timer, kunne ta seg fri fra høytidsforberedelsene på både orgelkrakken og ved dirigentpulten, for hos den italienske nabokona Lauretta å få prøvesmake en aller så liten porsjon av hennes tidligproduserte Baccalao.

I disse førjulsdagene fikk frodige tanker om gamle dagers italienske klippfiskbefraktere bolte seg fritt sammen med både julemusikk, goro og fattigmenn i julestrias travelhet - ute på det litt for lite og lavtakede kjøkkenet i vår ringe bolig der oppe i landsbyen Arrone.

For i all denne spekuleringen om både Klippfisk og Baccalao, har det også forplantet seg en del tanker om at innsnikeisen av italienere i slektsforholdet der oppe i Ytternamdalen, ikke nødvendigvis trenger å skyldes langveisfarende klippfiskbefraktere fra det attende århundre, for etter nærmere funderinger kan det jo like gjerne ha vært en eller annen spaserende Pilegrimen, som på

denne kjedelige spaserturen har skeiet noe kraftig ut - etter først å ha vært innom Nidarosdomen en eller annen gang mellom det tolvte århundre og opp til Reformasjonen.

Midt i sine egne alt for hektiske juleforberedelser, kan min beleste prest Don Franco her nede i Arronekatedralen, berette at den store valfarten til Nidarosdomen, skal ha vært påbegynt sånn omtrent rundt år femtenhundrede etter Kristi fødsel. Denne Pilegrimen fra Italia kunne kanskje tatt seg tid til en avstikker utover til den gamle Nærøy Middelalder Kirke og samtidig en radig kvikkastur innover den indre Follafjorden - helt innover til Årfora, der mine alltid så vennligsinnede slektninger har hatt sine tilholdssteder. For mulighetene er jo tilstede for at han nede i en av Romas bakgater, eller innom portene til ett nærliggende kloster, kunne ha hørt om disse vidunderlige plassene langt der oppe i Norden, av én eller annen varmblodige klippfiskhandlende italieneren. Ingen som vet.

Tankene rundt sluttresultatene etter dette norskitalienske forholdet oppe på Namdalskysten, skulle herved kunne avsluttes av denne skriblende musikanten, når han tar seg lov til å kunne fastlegge at i ett hvert fall han selv er etterkommer etter en eller annen italiensk klippfiskbefrakter fra Middelhavslandet Italia.

For Arronekatedralens mange korister finner det helt offisielt både gledelig og etter forholdene helt naturlig, at kantoriets Maestro kan være resultatet av en nødvendigvis intim kroppslig kontakt mellom en eller annen italiensk utpårer og ett nordtrøndersk, tilsynelatende jomfruelig fruentimmer.

De fleste av korsangerne innrømmer ett hvert, at de i forbindelse med litt mistenkelige betraktninger av maestroens storslagne utfoldeiser av sine dirigentmeritter, sammen med aktuelle begivenheter under flerfoldige opphetede og kanskje litt for overdimensjonerte trønderitalienske dirigerende forhold, tydelig kan innse mulighetene for hans kombinasjoner mellom Italia og Norge.

De tilreisende hobbyprodusentene av slike smårollinger, må i gamle dager ha

vært adskillig mange, for jeg har ved flerfoldige sommerbesøk der oppe ved kysten, stadig oftere blitt oppmerksom på mengden av mørkhårete, kortvokste, gestikulerende og tidvis litt for hissige Namdalinger der ute i klippfisklandet, mannfolk som kan være lett kamuflert i svarte og mest mulig hårdekkende- men allikevel kledelige blankskjermhua.

Selvsagt nevnes ingen ved navn - det skulle ha tatt seg ut - vi skal jo alle om ikke så lenge, feire julen i fred og fordragelighet - både her i Italia og der oppe i det kalde nord.

Som ett lite Amen, synes jeg slutningsbemerkningene allikevel er på sin plass, med att hvor og når det skjedde - og hvilken klippfiskbefrakter det kan ha vært, som en eller annen gang for svært lenge siden, tok seg bryderiet med å gjenlegge sitt lille bidrag til skapelsen av ett namdalsk lite menneskebarn - alt dette burde ha vært av kirkelig interesse for de katolske overhodene her nede ved Santa Maria Assuntakatedralen i landsbyen Arrone og dette ene og alene på grunn av at den tidligere italienske sjøfareren oppover til "blavåttlainnet's Namdalske kyst, forhåpentligvis kan ha vært beriket av både sanglige og musiserende ferdigheter, etter som han ganske sannsynlig kan være en av forfedrene til Arronekatedralens nåværende musiserende Maestro både på orgelkrakken og ved dirigentpulten lengst fremme i dette vakre kirkerommet.

Leve Klippfisken - Leve Baccalaoen - Leve Italia og leve Ytter-Namdalen.

Den første jul i ett fremmed land nærmer seg fortsatt ganske raskt - også for oss to nordboere som har bosatt oss her nede på de varmere breddegrader og gjort oss til to travelt engasjerte medmennesker ved de mange førjulstidens arrangementer i denne desembermånedens alt for fristende muligheter med ett par ukers unødvendig pengesløseri.

Handlerundene blant elleville Romere i storbyens overfylte handelsgater, blir for overveldende for dette ekteparet under den eneste julehandlende byturen til Den Evige Stad.

Til bygatenes og varehusenes slitsomme akkompagnement av Bing Crosbys

søte White Christmas, går vi etter en lang dags rusleturer omsider lei av hysteriske og akrobatiske turneringer og søker ly for striegnet ved innbitte forsøk på å finne veien til Romas Termini - jernbanestasjonen - etter først å ha gått til innkjøp av hver vår billige paraply og etterpå passert mengder av glorete juletrær i plast - neddyngnet av glitter og stas, med blinkende lyspærer i alle regnbuens farger.

I den norske julestria bakes det Fattigmenn ved hjelp av smult og varme, men her nede i Roma by finner vi også nå i førjulstiden gudskapte mennesker - noenlunde levende Fattigmenn av begge kjønn - ulykkelige medmennesker, sittende eller liggende ved siden av sin tiggerkopp, både langs husvegger, på torgene og inne i Terminis mange kroker og krær - kvinnene ofte med ett frossent og forkomment lite spedbarn på fanget og som ser på deg med store, stirrende øyne.

Vi øker på farten og går som regel raskest mulig forbi. Fortvilte, men vi går bare videre med våre tanker om Jomfru Maria, Jesusbarnet, julehøytiden og om skjebner for medmennesker i vår egen levetid.

Langs de overfylte gatene nedover mot Jernbanestasjonen - Termini, øker stadig antallet av tiggere og kanskje er grunnen den at stakkarene kan ha merket seg at de ankommende forventningsfulle og julehandlende italienere muligens kan ha nok penger, mens de mer blakke hjemoverfarende, allikevel kan demonstrere sin giverglede på grunn av gleden over at Romadagens åk og ståk omsider er over.

Før vi kommer oss på dette stappfulle il Treno - toget - mot vår kjære landsby Arrone, rekker vi å honorere den humørfylte felemusikanten med noen tilovers blitte småpenger, når han spiller ett par takter fra "Du gamla du fria" og tror vi er svensk.

Noen engelsktalende italienere er mangelvare og overraskelsen er gledelig stor, da vi får kupeplass ved siden av ett språkmektig og berettende, eldre ektepar på hjemreise til velkjente Franz sin egen hjemby, Assisi.

Gleden ble stor, da denne skriblende orgelspilleren kunne berette om sin konsertmedvirkning noen få år før, med ett katolsk guttekor - og det i Franz av Assisis sin egen katedral.

Aven eller annen besynderlig grunn kom praten inn på juleforberedelsene her nede ved den Evige Staden, Roma - også om Jomfru Marias forhold til ektemannen Josef og hans bruk av både hammer og snekkersag. Vår beretning om alle nordboeres glødende pågåenhet når det gjelder Julebord, vakte latter og stor beundring, da det ble bekjentgjort at fråtsingen og julefeiringene som regel starter allerede i oktober måned - og at for noen så "varer jula helt til påske".

Det følte ikke så rart at mye av vår første jul i dette fremmede landet, kom til å skje i og ved vårt eget kirkebygg, Santa Maria Assunta - til minne om Jomfru Marias Himmelfart. Dette vakre kirkehuset, der de innvendige, hvitkalkede steinveggene er fulle av kirkelige freskomalerier.

Selve julefeiringen i Italia begynner med julemiddagen på seinkvelden den 24. desember, mens julehøytiden starter ved Midnattsmessen i den fullsatte Santa Maria Katedralen i Arrone og her er det en glad og jubelsyngende forsamling som lovpriser Jomfru Maria og det lille plastikkfabrikerte Jesubarnet lagt i en krybbe utenfor alterringen. Kirkerommet er stemningsfullt pyntet med levende lys og mengder av blomster, noe som alt folket setter stor pris på - spesielt alle de som ved julemiddagen like før, har tatt for seg rikelig av både mat og ekstra humørfyllt drikke.

Mitt store og velkledde barnekor var for en gangs skyld både andektige, stille og fredelige, ikke bare på grunn av at de i høyre hånd bar på ett levende lys, men også for at min alltid assisterende hustru, ved denne julemessen hadde enda mere kustus på de unge sangerne, enn det hun ellers trengte å ha ved vanlige sangprøver.

Denne orgelspillende Maestroen blir ikke arbeidsledig som Organista og Direttore i dette Katolske landet Italia - hverken under feiringen av Julens eller

Nyttårshelgens Høvtidsgudstjenester. Fullsatte kirkebenker og svært engasjerte lyttende og sangglade mennesker lar seg ikke forundre over at både kirkefremmede naboer og offentlig velkjente ateister er på kirkebesøk, for å feire moder Maria og hennes nyfødte sønn Jesus, som skulle ha kommet til verden først ut på nyåret for en del år siden. Alle viser sin tilstedeværelse sammen med slekt og venner, både store, småvokste og glade italienske medmennesker.

Alt er så annerledes for oss to nordboere.

For vi har ikke sett ett eneste julenek her nede i Italia.